

Sygn. akt VU 722/16

WYROK - łączny

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 grudnia 2016 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim, Wydział V Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący SSO Urszula Sipińska-Sęk

Protokolant st. sekr. sądowy Zofia Aleksandrowicz

po rozpoznaniu w dniu 22 listopada 2016 roku w Piotrkowie Trybunalskim

na rozprawie

sprawy z wniosku M. M. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania M. M. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

z dnia 4 maja 2016 r. i z dnia 1 sierpnia 2016 r. sygn. (...)

oddala odwołania.

Sygn. akt VU 722/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 4 maja 2016 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. odmówił wnioskodawcy M. M. (1) prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z uwagi na B. ogólnego i szczególnego stażu pracy.

W odwołaniu od powyższej decyzji, złożonym w dniu 7 czerwca 2016 roku pełnomocnik wnioskodawcy M. M. (1) wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez przyznanie swojemu mocodawcy prawa do emerytury. Podniósł, że ZUS nie uwzględnił w ogólnym stażu pracy okresu pracy wnioskodawcy w gospodarstwie swojego ojca w G. od 6 maja 1972 roku do 27 lipca 1977 roku oraz nie zaliczył wnioskodawcy do pracy w warunkach szczególnych okresów pracy przy spawaniu od 28 lipca 1977r. do 12 czerwca 1993 roku, od 1 września 1994 roku do 30 listopada 1994 roku, od 2 stycznia 1995 roku do 31 grudnia 1995 roku, od 2 stycznia 1996 roku do 31 grudnia 1996 roku, od 1 stycznia 1997 roku do 31 grudnia 1998 roku.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania, wskazując że po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego wnioskodawca udokumentował wymagany 25-letni staż pracy, ale nadal odmówił prawa do emerytury z powodu nieudokumentowania 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach.

Decyzją z dnia 1 sierpnia 2016 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. odmówił wnioskodawcy prawa do emerytury z powodu nieudokumentowania 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach.

W odwołaniu złożonym w dniu 10 sierpnia 2016 roku pełnomocnik skarżącego wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji w całości poprzez przyznanie ubezpieczonemu prawa do emerytury. Odwołujący podniósł, że w okresach zatrudnienia od 28 lipca 1977 roku do 12 czerwca 1993 roku, od 1 września 1994 roku do 30 listopada 1994 roku, od 2 stycznia 1995 roku do 31 grudnia 1995 roku, od 2 stycznia 1996 roku do 31 grudnia 1996 roku, od 1 stycznia 1997 roku do 31 grudnia 1998 roku był zatrudniony na stanowisku montera oraz montera konstrukcji stalowych, na którym wykonywał prace spawalnicze.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania podnosząc, że wnioskodawca nie przedstawił żadnych dokumentów na okoliczność pracy w warunkach szczególnych.

Postanowieniem z dnia 14 września 2016r. Sąd Okręgowy połączył sprawę z odwołania od decyzji z dnia 1 sierpnia 2016r. do łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia ze sprawą VU 722/16 z odwołania od decyzji z dnia 4 maja 2016r.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawca M. M. (1), urodzony w dniu (...), złożył w dniu 14 kwietnia 2016 roku wniosek o przyznanie prawa do emerytury.

(dowód: wniosek o emeryturę, k. 1 – 3 akt emerytalnych)

Na dzień 1 stycznia 1999 roku wnioskodawca udowodnił staż ubezpieczeniowy, wynoszący 25 lat, w tym 20 lat, 4 miesiące i 21 dni okresów składkowych, 6 miesięcy okresów nieskładkowych oraz 4 lata i 22 dni okresów uzupełniających.

(dowód: decyzja k. 41 akt emerytalnych)

Wnioskodawca był członkiem otwartego funduszu emerytalnego, ale złożył oświadczenie o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym za pośrednictwem ZUS, na dochody budżetu państwa.

(dowód: wniosek k. 1-3 akt emerytalnych)

ZUS nie zaliczył wnioskodawcy do pracy w warunkach szczególnych jakiegokolwiek okresu zatrudnienia (okoliczność bezsporna).

W okresie od dnia 28 lipca 1977 roku do 12 czerwca 1993 roku wnioskodawca był zatrudniony w (...) w R. w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku montera konstrukcji stalowych.

(dowód: świadectwo pracy k. 27-28, angaże – k. 73,75-87, 96 akt, umowa o pracę – k. 92-93)

W okresie od dnia 26 października 1977 roku do 18 października 1979 roku wnioskodawca odbywał zasadniczą służbę wojskową.

(dowód: wyciąg z książeczki wojskowej k. 23 akt emerytalnych)

Po odbyciu służby wojskowej w dniu 10 listopada 1979 roku wnioskodawca powrócił do tego samego zakładu pracy na stanowisko montera konstrukcji stalowych.

(dowód: karta obiegowa zmiany – k. 74 akt)

W okresie od 1 września 1994 roku do 30 listopada 1994 roku skarżący był zatrudniony w (...) Spółka z o.o. w R. na stanowisku montera.

(dowód: świadectwo pracy k. 29-30 akt sprawy)

W okresach od 2 stycznia 1995 roku do 31 grudnia 1995 roku, od 2 stycznia 1996 roku do 31 grudnia 1996 roku oraz od 1 stycznia 1997 roku do 31 grudnia 1998 roku wnioskodawca był zatrudniony w (...) (...) Sp. z o.o. w R. na stanowisku monter konstrukcji stalowych.

(dowód: świadectwa pracy k. 31, 32, 33, angaże k. 61, 63 akt sprawy)

Wnioskodawca w okresie pracy w (...) w R., (...) Spółka z o.o. w R. i w (...) (...) Sp. z o.o. w R. na stanowisku monter konstrukcji stalowych miał cały czas taki sam zakres obowiązków.

Do jego stałych obowiązków należało montowanie różnych konstrukcji stalowych np. służących do budowy hal, mostów, pomostów komunikacyjnych, obarierowania, słupów do hali produkcyjnej podtrzymujących dach. Wnioskodawca po otrzymaniu z działu przygotowawczego rysunku technicznego oraz elementów konstrukcji, sprawdzał czy dostał pełny komplet elementów, oczyszczał powierzchnię styków elementów z dwóch stron szlifierką kątową, przycinał elementy palnikiem acetylenowym, a następnie je szlifował, żeby zestawić z innym elementem. Składanie poszczególnych elementów konstrukcji następowało na podstawie rysunku technicznego na specjalnych leżniach montażowych w poziomie. Po ułożeniu elementów konstrukcji na leżniach zgodnie z rysunkiem technicznym wnioskodawca szepiał elementy konstrukcji za pomocą wstępnego spawania punktowego tzw. heftowanie. (...) składały się z różnej liczby elementów od 10 do 100, które miały różne gabaryty (najmniejsze elementy były o wymiarach 5cm na 5 cm, były też takie elementy jak np. rury o przekroju 4 cm i długości od 20 cm do 4-12 metrów). Po wstępnym zespawaniu elementów wnioskodawca musiał dociągnąć konstrukcje specjalnymi lewarami i szlifierką ją wyszlifować. Następnie konstrukcje były transportowane na dział spawalniczy, gdzie spawacze spawali je na gotowo. Monterzy pracowali w bezpośrednim sąsiedztwie spawaczy.

Wnioskodawca pracował w hali gdzie było duże zapylenie i nie było dobrej wentylacji.

(dowód: zeznania świadka J. C. – protokół z rozprawy z dnia 22 listopada 2016 roku - od minuty 7:08 do minuty 37:28, zeznania wnioskodawcy – protokół z rozprawy z dnia 22 listopada 2016 roku od minuty 38:26 do minuty 15:58, zeznania świadka M. M. (3) – protokół z rozprawy z dnia 22 listopada 2016 roku od minuty 18:13 do minuty 28:30, zeznania świadka R. N. – protokół z rozprawy z dnia 22 listopada 2016 roku od minuty 28:40 do minuty 37:28)

Wnioskodawca w dniu 30 grudnia 1993r. ukończył kurs podstawowy spawania łukowego.

(dowód: książka spawacza – k. 128 akt)

Likwidator (...) wystawił wnioskodawcy w dniu 17 czerwca 1993r. świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach, w którym zaświadczył, że M. M. (1) w okresie zatrudnienia w (...) od 28 lipca 1977 roku do 25 października 1977 roku i od 10 listopada 1979 roku do 12 czerwca 1993 roku, wykonywał prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym i atomowodorowym na stanowisku monter konstrukcji stalowych wymienione w wykazie A dziale XIV poz. 12 pkt 6 załącznika nr 1 do zarządzenia nr 9 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 1 sierpnia 1983r. .

(dowód: świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach k. 103 akt sprawy)

Sąd Okręgowy dokonał oceny dowodów i zważył co następuje:

Odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie.

Stosownie do art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009r. Nr 153, poz. 1227) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy (tj. w dniu 1 stycznia 1999 r.) osiągnęli:

1)okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat – dla kobiet i 65 lat – dla mężczyzn oraz

2)okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa (ust. 2).

W świetle powyższych regulacji żądanie wnioskodawcy należało rozpoznać w aspekcie przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8 poz. 43 z późn. zm.), zwanego dalej rozporządzeniem. Z treści § 4 tego rozporządzenia wynika, iż pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach wymienione w Wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

1. osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
2. ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Ten „wymagany okres zatrudnienia” to okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczalnymi do okresów zatrudnienia (§ 3 rozporządzenia), natomiast pracą w warunkach szczególnych jest praca świadczona stale i w pełnym wymiarze na stanowiskach wskazanych w załączniku do tegoż aktu (§ 1 i § 2 rozporządzenia).

Zgodnie z art. 32 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, za pracowników zatrudnionych w warunkach szczególnych uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne i otoczenia.

Z zestawienia § 1 i 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) wynika, że pracą w szczególnych warunkach jest tylko praca świadczona stale i w pełnym wymiarze na stanowiskach wskazanych w załączniku do tego aktu. Zgodnie zaś z wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 15 listopada 2000r. II UKN 39/00, (OSNAP 2002/11/272) warunek wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy jest spełniony tylko wówczas, gdy pracownik w ramach obowiązującego go pełnego wymiaru czasu pracy na określonym stanowisku pracy nie wykonuje czynności pracowniczych nie związanych z tym stanowiskiem pracy, ale stale, tj. ciągle wykonuje prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

W przedmiotowej sprawie kwestią sporną między stronami było to, czy wnioskodawca posiada wymagany 15-letni okres zatrudnienia w szczególnych warunkach. Spełnienie pozostałych przesłanek nie było przedmiotem sporu, a jednocześnie nie budzi żadnych wątpliwości – wnioskodawca po zaliczeniu mu przez organ rentowy okresu pracy w gospodarstwie rolnym ma wymagany okres zatrudnienia, to jest 25 lat, ukończył 60 lat i przekazał środki zgromadzone w OFE na dochody budżetu Państwa.

Stosownie do § 2 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8 poz. 43 z późn. zm.), okresy pracy w warunkach szczególnych, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia lub w świadectwie pracy. Należy jednak wskazać, że z cytowanego wyżej § 2 rozporządzenia nie wynika, aby stwierdzenie zakładu pracy w przedmiocie wykonywania przez pracownika pracy w warunkach szczególnych miało charakter wiążący i nie podlegało kontroli organów przyznających

świadczenia uzależnione od wykonywania pracy w szczególnych warunkach. Brak zatem takiego świadectwa lub jego zakwestionowanie przez organ rentowy, nie wyklucza dokonania ustalenia zatrudnienia w warunkach szczególnych innymi środkami dowodowymi w toku postępowania sądowego.

W przedmiotowej sprawie skarżący dysponował świadectwem pracy w szczególnych warunkach jedynie za okres zatrudnienia w (...) od 28 lipca 1977 roku do 25 października 1977 roku i od 10 listopada 1979 roku do 12 czerwca 1993 roku. W świadectwie tym Likwidator (...) zaświadczył, że M. M. (1) w w/w okresie wykonywał prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym i atomowodorowym na stanowisku monter konstrukcji stalowych wymienione w wykazie A dziale XIV poz. 12 pkt 6 załącznika nr 1 do zarządzenia nr 9 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 1 sierpnia 1983r. Świadectwo to zostało jednak zakwestionowane przez organ rentowy. Za pozostałe natomiast sporne okresy zatrudnienia w (...) Spółka z o.o. w R. oraz w Wytwórni (...) ” (...)” Sp. z o.o. w R. skarżący nie otrzymał świadectwa pracy w szczególnych warunkach.

Charakter pracy wykonywanej przez wnioskodawcę w spornych okresach Sąd ustalił na podstawie zeznań świadków: J. C., M. M. (3) i R. N. i wnioskodawcy oraz skonfrontował te zeznania ze zgromadzoną w sprawie dokumentacją pracowniczą ubezpieczonego.

W przedmiotowej sprawie brak jest podstaw dla dokonania ustaleń, że wnioskodawca na stanowisku monter konstrukcji stalowych stale i w pełnym wymiarze czasu wykonywał prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym i atomowodorowym. Z osobowych źródeł dowodowych wynika bowiem, że ubezpieczony wykonywał nie tylko prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym i atomowodorowym, ale także inne prace nie będące pracami w warunkach szczególnych. Do stałych obowiązków ubezpieczonego zgodnie z zeznaniami świadków należało: układanie elementów konstrukcji stalowych zgodnie z rysunkiem technicznym na specjalnych leźniach w poziomie, dopasowywanie stalowych elementów konstrukcyjnych poprzez ich wyrównywanie i przycinanie palnikiem acetylenowotlenowym oraz szlifowanie połączeń spawalniczych przy pomocy szlifierki kątowej oraz wstępne spawanie konstrukcji stalowych, dociąganie konstrukcji. Wnioskodawca używał różnych narzędzi do wykonywania pracy, były to m. in. spawarki, palniki i szlifierki. Z wykonywanych przez skarżącego prac tylko prace przy wstępnym spawaniu i przycinaniu palnikiem acetylenotlenowym były pracami w szczególnych warunkach wymienionymi w wykazie A dział XIV poz. 12. Pozostałe prace takie jak układanie elementów konstrukcji stalowych zgodnie z rysunkiem technicznym, szlifowanie połączeń spawalniczych przy pomocy szlifierki kątowej, dociąganie konstrukcji przy pomocy lewarka, takiego charakteru nie miały. Prace wnioskodawcy miały na celu przygotowanie konstrukcji stalowych do procesu spawalniczego, którym po monterach zajmowali się wyłącznie spawacze.

Sąd Najwyższy w wyrokach: z dnia 21 lipca 2016 roku w sprawie I UK 311/15 oraz z dnia 21 lipca 2016 roku w sprawie I UK 278/15 wyraźnie stwierdził, iż do czynności związanych ze spawaniem (poz. 12 działu XIV wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 ze zm.) nie należą prace ślusarskie i montażowe, jeżeli nie są one objęte procesem spawania, a co najwyżej stanowią etap przygotowania do tego procesu lub obejmują czynności wykończeniowe po jego zakończeniu.

Czynności spawalnicze wykonywane przez wnioskodawcę w spornych okresach stanowiły jedynie część obowiązków wnioskodawcy.

Tymczasem warunek wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy jest spełniony tylko wówczas, gdy pracownik w ramach obowiązującego go pełnego wymiaru czasu pracy na określonym stanowisku pracy nie wykonuje czynności pracowniczych nie związanych z tym stanowiskiem pracy, ale stale wykonuje prace, o jakich mowa w rozporządzeniu (por. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 15 listopada 2000 roku, II UKN 39/00, OSNAP 2002/11/272).

Także w wyroku z dnia z dnia 8 czerwca 2011 roku w sprawie I UK 393/10 Sąd Najwyższy stwierdził, że dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach, nie ma istotnego znaczenia nazwa zajmowanego przez niego stanowiska, tylko rodzaj powierzonej mu pracy. Praca w szczególnych warunkach to praca wykonywana

stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy) w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 roku, w sprawie wieku emerytalnego oraz wzrostu emerytur i rent dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze. A przy tym nie jest możliwe uznanie za pracę w warunkach szczególnych pracy na jednym stanowisku, podczas której wykonywane są różne czynności odpowiadające pracom wymienionym w różnych działach (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2014 roku, II UK 294/13).

Bez znaczenia przy tym jest fakt wykonywania przez skarżącego pracy w bezpośrednim sąsiedztwie stanowisk spawalniczych. Ustawodawca szczególne warunki pracy wiąże ze szczególnie uciążliwym rodzajem wykonywanych prac przez ubezpieczonego, a nie wyłącznie z narażeniem go na szkodliwe warunki pracy.

Skoro wnioskodawca nie wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu prac wymienionych w wykazach stanowiących załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku, to nie było podstaw do zaliczenia tych okresów do pracy w warunkach szczególnych.

Biorąc pod uwagę powyższe uznać należało, iż w toku procesu wnioskodawca nie wykazał, by spełnił przesłankę wykonywania pracy w warunkach szczególnych co najmniej przez 15 lat. Fakt ten skutkował koniecznością przyjęcia, że nie spełnia on wymaganych prawem warunków do uzyskania prawa do emerytury zgodnie z art. 32 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Z tych też względów, Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji.